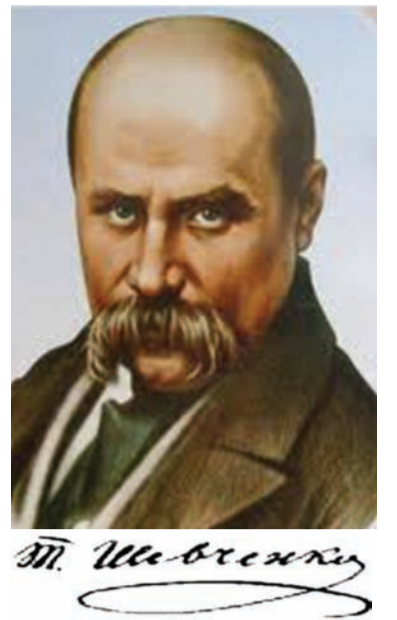

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXV. № 23-24 (грудень) 2018

Щасливого Різдва і Нового Року!

Дорогі українці!

У цей період року, що наповнений смислами, ми повинні поміркувати над нашими досягненнями та проектами, над якими працювали чи працюватимемо, свідомі того, що добре порозуміння, єдність і гарне співіснування дають нам силу підтримувати всі основні цінності, які були збережені нашими попередниками.

Все це повинно надихати на нові досягнення, щоб ми могли продовжувати і вдосконалювати свою діяльність, передаючи наші здобутки майбутнім поколінням, незалежно від місцевості походження, ідей чи понять.

Нехай зимові свята наповнять ваші душі вірою, надією та любов'ю, а прийдешній рік нехай принесе вам тільки радість, добробут та благополуччя.

Щасливого Різдва Христового!

З Новим 2019 роком!

Голова СУРу
Микола Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

Прочитайте:

- ❖ У Києві відбувся XI-ий Світовий Конгрес Українців
- ❖ Газета «Український вісник» у фонді архіву зарубіжної україніки
- ❖ Різдвяне свято в Негостині в минулому
- ❖ Кому даруємо коляду?
- ❖ Вірування гуцулів
- ❖ До сторіччя легендарних листопадових подій 1918 року у Львові (I)
- ❖ Із тисячі і одної усмішки

У Києві відбувся XI-ий Світовий Конгрес Українців

Протягом чотирьох днів (24-27 листопада) у Києві проходив XI-ий Світовий Конгрес Українців. У заході взяли участь понад 300 делегатів з 26 країн – представники численних організацій, що входять до складу СКУ, між якими і делегація Союзу українців Румунії на чолі з його головою, депутатом Румунського Парламенту **Миколою Мирославом Петрецьким**.

24 листопада, в день вшанування 85 роковин жертв Голодомору Микола Мирослав Петрецький разом з делегатами Конгресу та керівниками Української держави взяли участь у міжнародному форумі «Україна пам'ятає, світ визнає!», що відбувся у Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький арсенал», та запалили свічки пам'яті біля Національного музею «Меморіал жертв Голодомору».

До складу делегації СУР увійшли також члени проводу СУР, голови повітових сурівських філій, шкільний інспектор, журналісти та інші члени Союзу.

Роботу XI-го Світового Конгресу Українців офіційно відкрито 25 листопада в олімпійському дворі Національного спортивного комплексу «Олімпійський».

Почесними гостями були Президент України Петро Порошенко, Перший віце-прем'єр-міністр України Степан Кубів, Віце-прем'єр-міністр України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Іванна Климпуш-Цинцадзе, Міністр закордонних справ України Павло Клімкін та інші.

Урочиста церемонія відкриття Конгресу розпочалася спільною молитвою, яку відслужили представники різних конфесій в Україні, зокрема екзарх Вселенського Патріархату в Україні, представники Української православної церкви Київського патріархату, Української автокефальної православної церкви, Української греко-католицької церкви, Української римо-католицької церкви, Духовного управління мусульман України та Об'єднання юдейських релігійних організацій України.

У своєму вітальному слові **Президент України Петро Порошенко** сказав: «Від імені українського народу, я, як Президент України, хочу подякувати Світовому Конгресу Українців за підтримку процесу набуття чинності Угоди про асоціацію і прийняття рішення про отримання Україною безвізу. В питаннях, що стосуються європейської інтеграції, ми завжди твердо відчували підтримку світового українства – потужної сили, чий голос завжди чути на захист інтересів України у всьому світі».

Маючи на увазі, що в день відкриття роботи Конгресу СКУ відбувся напад військових кораблів Російської Федерації на кораблі українського флоту, які проводять заплановану поточну морську операцію в Азовському морі і що проти моряків була використана зброя, Президент заявив: «... ми

маємо всі неспростовні докази відносно того, що ця агресія, цей напад на військові кораблі ВМС України був не помилкою, не випадковістю, а цілеспрямованими діями. В тому числі і щодо застосування зброї

проти українських моряків. Застосування зброї мало важкі наслідки...».

«Ще раз наголошую: ми йдемо своїм шляхом. Наш шлях – геть від Москви. Україна ніколи більше не буде колонією російської імперії. Так писав колись Микола Хвильовий:

наш шлях – до Європи, до розбудови європейської вільної процвітаючої України», – зауважив він.

«Фіксуючи це зобов'язання, ми безумовно розуміємо складність завдання. Ми разом з вами повірили у власні сили. Ми точно переконані у підтримці наших партнерів, за що ми їм дякуємо. Я особисто брав участь у Брюсельському саміті НАТО. Всі глави держав та урядів Альянсу, які брали слово,

твердо і переконливо закликали надати перспективу членства і для України і для Грузії. Вони підтвердили рішення, ухвалені ще у 2008 році в Бухаресті: двері Альянсу для України відчинені», – зазначив Президент Петро Порошенко.

Протягом 26-27 листопада відбулися

тематичні сесії, а також обрання нового президента та керівних органів СКУ на наступні 4 роки.

Тематичні сесії це – міжнародна підтримка України в питаннях економічного розвитку, оборони, реформування та в гуманітарній сфері, роль діаспори у створенні позитивного іміджу України та українців у світі, сприяння консолідації світового українства, розширення мережі організацій СКУ, а також посилення впливу українських громад на вирішення важливих для України питань на міжнародному рівні.

Делегація Союзу українців Румунії брала участь у різних сесіях.

У своєму виступі за круглим столом «Розвиток українських громад у Східній Європі» голова СУР Микола Мирослав Петрецький коротко розказав про діяльність Союзу українців Румунії, відмітив роль, яку він відіграє у захисті та утвердженні етнічної, мовної, культурної й релігійної ідентичності українців Румунії.

Розповів про відносини СУР з румунськими державними установами, з іншими організаціями нацменшин Румунії, та про святкування 9 листопада у Бухаресті «Дня української мови в Румунії», а також про позачерговий з'їзд СУР на тему «Єдності української громади для її мабутнього розвитку».

Члени делегації були присутні на сесії «Українська мова – шлях до ідентичності та міжнародного спілкування». У дискусії взяла участь шкільний інспектор Лучія Міжок, котра розповіла про стан викладання української мови в Румунії, про підручники з української мови, видані на кошти СУР, про способи заохочення учнів вивчати українську мову, про можливість організування міжнародної олімпіади з української мови та літератури. Іван Робчук торкнувся питання нового Законопроекту про державну мову в Україні.

При вході у конференцзал була влаштована виставка сурівських часописів та друкованих видань.

З нагоди поїздки до Києва ми мали нагоду повезти та передати начальнику відділу формування фондів Центрального державного архіву закордонної україніки /ЦДАЗУ/ **Дмитру Решетченку** 25-річну колекцію газети «Український вісник».

Робота XI-го Конгресу СКУ закінчилася обранням нового президента та керівних органів СКУ на наступні 4 роки.

Новообраний **президент Світового Конгресу Українців Павло Грод** сказав: «Українська діаспора є однією з найпотужніших діаспор в світі, бо ми єдині. Найголовніше для нас зараз – створити стратегію подальшої співпраці в діаспорі, щоб забезпечити захист українського суверенітету. Ми повинні мати дуже сильні громади, які стануть моральним хребтом України, а також зосередитись на розбудові інституцій».

Тереза ШЕНДРОЮ

Фото авторки

Різдвяне свято в Негостині в минулому

В моїх рядках я хочу спогадати як колись негостинці святкували народження Ісуса Христа. Підготовка починалася тиждень до Різдва, коли господині робити загальне прибирання в своїх хатах, прикрашували кімнати найкрасивішими килимами і готували все, що було потрібне до Різдвяного вечора. В день перед Святим вечором священик ходив від хати до хати з іконою Матері Ісуса Христа, як знак народження Спасителя.

Інша подія, яка відбувалася до Різдва в Негостині, це був день Святого Миколая, коли негостинські парубки після Святої літургії збиралися на негостинській толоці і вибирали з них одного, який закінчив військову службу і який мав організувати рідову церковну коляду, танці і бал для молоді і не лише. Парубок, який був вибраний, називався «Береза» і він організував колядників для кожної вулиці. Колядники повинні були знати яку коляду колядувати в кожній хаті. Де була дівчина в хаті, колядники колядували «*Ой в вині, в вині, в вишневім саді*», а де був хлопець, то виконували колядку «*Ой оре плужок та й попід лужок*». Тому що цю колядку не дуже добре знають негостинці, я хочу її подати. Вона звучить так:

Оре плужок

1. Гей оре плужок та й попід лужок.
Приспів: Гой дай Боже!
2. Я за ним ходи перший молодець.
Гой дай Боже!
3. Перший молодець, на мнє Василько.
Гой дай Боже!
4. Приходи к нему його таточок.
Гой дай Боже!
5. Гей ори, синку, ба й дрібно нивку.
Гой дай Боже!
6. Гей, тату й тату, що мені сіяти?
Гой дай Боже!
7. Дитино мой, жура не твоя.
Гой дай Боже!
8. Будем сіяти яру пшеницю.
Гой дай Боже!
9. Гей, тату й тату, з ким мем збирати?
Гой дай Боже!
10. Дитино ж моя, жура не твоя.
Гой дай Боже!
11. Зберем косарів, сімсот молодців.
Гой дай Боже!
12. А в'язоночок сімсот дівочок.
Гой дай Боже!
13. Гей, тату й тату, чим мем возити?
Гой дай Боже!
14. Дитино ж моя, жура не твоя.
Гой дай Боже!
15. Зберемо возів сімсот фірманів.
Гой дай Боже!
16. Гей, тату й тату, де мем складати?
Гой дай Боже!

17. Дитино мой, жура не твоя.
Гой дай Боже!
  18. Складемо ми їх на крутий беріг.
Гой дай Боже!
  19. У вис-високо, та у шир-широко.
Гой дай Боже!
  20. Завершимо їх сивим соколом.
Гой дай Боже!
  21. Й а сивий сокіл далеко й живе.
Гой дай Боже!
  22. Усю рибку моря, усю звір з поля.
Гой дай Боже!
  23. Зерно ізберемо та й повеземо.
Гой дай Боже!
  24. Спечемо в печі смачні колачі.
Гой дай Боже!
  25. Гой на здоров'є, грешний молодець.
Гой дай Боже!
  26. Пане господар, чесна газдине,
Гой дай Боже!
  27. Щоби тривали та й дочекали
Гой дай Боже!
  28. Відтепер за рік колідували.
Гой дай Боже!
  29. За цю колідочку – горівки бочку.
Гой дай Боже!
  30. Бочку, як бочку, хоть коновочку.
Гой дай Боже!
  31. Ви не жартуйте, нас почистуйте.
Гой дай Боже!
- На щєсте, на здоров'є!

На Святий вечір, коли на небі з'являлася Різдвяна зірка, негостинські господині клали на стіл за давнім звичаєм сіна і покривали стіл кольоровою скатертю, а потім клали 12 різдвяних страв. Ці страви були: хліб, пшениця, сливки сушені, галушки з крупів, гриби, пироги з квасною капустою, біб, грушки сушені, буряк червоний з печерицями, яблука, фасулі колочені і борщ з вушками. На кутках столу ставили чотири колачики, які представляли чотирьох апостолів – Павла, Іоана, Матея і Марка.

Рідні і сусіди приносили поману за душі померших. В той час діти ходили від хати до хати з колядками, як, наприклад:

Добрий вечір тобі, пане господарю!

Приспів: Радуйся! Ой радуйся, земле,
Син Божий народився.

Застеляйте столи та весь килимами,
Та кладіть колачі з ярої пшениці,
Бо прийдуть до тебе колядники в хату,
Колядники в хату заколядувати.
Заколідувати, Рождество вітати,
Щоб довго прожити і Бога хвалити

/приспів повторяється після кожного рядка/

Нова радість стала

Нова радість стала,
Яка не бувала:
Над Вертепом зізда ясна
Світу засіяла. 2

Де Христос родився,
З Діви воплотився.
Як чоловік пеленами
Убого повився. 2

Ангели співають,
«Слава» восклицать,
На небесах і на землі
Мир проповідать. 2

Пастушки з ягнятком
Перед тим Дитятком
На колінця припадають,
Бога прославляють. 2

І ми теж співаймо,
Христа прославляймо,
Із Марії рожденного
Смиренно благаймо. 2

Просим Тебе, Царю,
Небесний Владарю,
Даруй літа щасливії
Цему господарю. 2

Цему господарю
І його газдині,
Даруй літа щасливії
Всій його родині 2

В мирі проводити
І тобі годити,
Щоб з Тобою в Царстві Твоїм
Повік віків жити. 2

За коляду, діти отримували від господинь яблук, горіхів, грушок, колачів, а в деяких хатах гроші. Діти колядували по три-чотири в групах, а при кінці ділилися заробітками.

На Святий вечір серед ночі колядували і негостинські парубки своїм коханим дівчатам. Колядники були організовані групами, а до груп входили 5-7 парубків і перебрані одні з них на діда, маланку, козу і ведмедя. Після закінчення колядки дівчина виходила з хати з великим колачем, дарувала його своєму коханому і дякувала за коляду і за прекрасне вінчування. Коханий брав колач, ламав його надвоє і давав одну

Микола МАЙДАНЮК

Фото автора

(Закінчення на 4 стор.)

Різдвяне свято в Чегостині в минулому

(Продовження з 3 стор.)

половину колядникам, а другу половину коханій і казав: «Панове коляднічки, поскідайте шапочки, пан господар дарує нас колачем. Кілько в цім колачі крішочок, стільки в пана господаря овечок, волів і коров, аби наш господар був здоров!» Після цього вінчування дівчина запрошувала колядників до хати. В хаті батько дівчини частував парубків, а трубочі, які грали коляду з парубками, грали кілька гарних мелодій. Колись це був великий гонор для дівчини, що їй колядували з трубочками. Колядка, яку колядували парубки з трубочками, називалася «Гей у вині, у вині – у городі».

Ге у вині, у вині – у городі.
Гой Дай Боже!
А сама дівчина самбір садила.
Гой Дай Боже!
Самбір садила, борзо заснула.
Борзо заснула грешная панна,
Грешная панна на мнє /Марія, Анничка/.
Гей у цім домі усі веселові,
Усі веселові, столи тисові,
Столи тисові, ослони нові.
А поза стілля усі святі сидят,

Гей сидят, сидят, радочку радят.
Радочку радят первовічну;
Первовічною старосвіцкую.
Ой як Христа мучили,
Мучили Їго та й розпинали,
Та й розпинали та й на хрест клали.

Поза нігтиці дерево били.
Усяка дивевини за нігті ни йшла.
Проклята Єва усе загішила,
Шо уна Христови кровцю спустила.
Де кроуця капне, там Дунай стане.
А у тім Дунаю сам Господь купав.
Гей купав, купав та й Петра назвав.

І купаючи сперечилиси.
А Петро каже: небо велике,
А Господь каже: земля ще більша!
Гей, стій, мой Петре, не перечімся,
Усучім, Петре, шовкові шнури,
Змірймо, Петре, небо та й землю!
«Видиш, мой Петре, Господня правда:
Небо маленьке, усуди рівненьке.
Земля велика – гори, долини,
Гори, долини, усі полонини».
Співала пташка у вишневім саді,
А ластівочка у бреновім сні.
Гей, на здоров'є, грешная панно.
Грешная панно на мнє /Домця, Сільвія/.
Ці спиш, ці чуїш, ці нас вінчуїш?
Я спю та й чую, та й вас вінчую.
Гей, на здоров'є, пане господар,
Пане господар, чесна газдине,
Чесна газдине, красна дівчино.
Та дай вам, Боже, на поле уроже,
Гей сто клань гречки на пирожечкі,
Сто клань пшениці на варениці,
А сто клань жита, щєсливі света.
А сто клань вівса, уже коліда уся.
За колідочку – горівки бочку.

Бочку як бочку, хоть коновочку.
Ви не жартуйте, хоть почістуйте
Гой Дай Боже!
На щєсте, на здоров'є!

/Приспів повторяється за кожним віршем Гой Дай Боже!

ДІВА МАРІЯ ІЗ РУСАЛИМУ ШЛА

Діва Марія
Із Русалиму шла.
(Бог ізнеси на небеси).
Із Русалиму шла,
На святій горі
Три церкви стоять.
(Бог ізнеси на небеси).
Із Русалиму шла,
А у тих церквах
Три гроби лежать.
(Бог ізнеси на небеси).

Із Русалиму шла,
А у тих гробах
Три святі лежать.
(Бог ізнеси на небеси).
Із Русалиму шла,
А у першому гробу -
Святий Михаїл.
(Бог ізнеси на небеси).
Із Русалиму шла,
А у другім гробу
Святий Миколай.
(Бог ізнеси на небеси).
Із Русалиму шла,
А у третім гробу –
Діва Марія.
(Бог ізнеси на небеси).
Із Русалиму шла,
Над Михаїлом –
Свічки палають.
(Бог ізнеси на небеси).
Із Русалиму шла,
Над Миколаєм –
Книги читають.
(Бог ізнеси на небеси).
Із Русалиму шла,
А над Марією –
Рожа розцвіла.
(Бог ізнеси на небеси).
Із Русалиму шла,
А із тої рожі –
Вилетів ангел
Тай полетів,

Українські добруджанські колядки

Попід небеса.
(Бог ізнеси на небеси).
Усім трьом святым
Поклонімся.
(Бог ізнеси на небеси).
Із Русалиму шла.

Записано в 1972 році в селі
Хамчарка від Василюни Танасе,
44 років.

ВОГОНЬ ПОГАС

Вогонь погас,
Пречиста у головах,
Ангели на боках!
Ангели хранителі,
Храніте душу і тіло
Од ночі до півночі,
Од світа до самого віка.

Записано в 1975 році в селі
Хамчарка від Євдохи Чумаченко,
72 роки.

НА СВЯТІЙ ГОРІ

На святій горі
Стоять три церкви,
А у тих церквах
Три гроби лежать.
А у першім гробі
Святий Миколай.
(Бог ізнеси на небеси).
А у другім гробі
Святий Михаїл,
(Бог ізнеси на небеси).
А у третім гробі
Діва Марія,
Христа занесла
У темні ліса.
(Бог ізнеси на небеси).
У темні ліса
Пішли вороги
Христа шукати.
Ліса ізрубали
Христа не найшли.
(Бог ізнеси на небеси).

Діва Марія,
Де Христа діла?
Христа занесла
У синє море.
Пішли вороги
В море спускати
Христа узнати.
Море заграло
Жидів забрало
(Бог ізнеси на небеси).

Записано в 1978 році в селі
Чукурова, від Олени Вакенті,
76 років.

НА ОСІЯНСЬКІЙ ГОРІ

На Осіянській горі,
На святій землі,
Там Матір Божа
Спочивала.
Прийшов Ісус Христос
Та й питає:
– Мамко моя улюблена,
Чи ти спиш,
Чи так лежиш?
Приснився мені сон
Шо на муки брали,
Ручки і ножки розтинали
Гвоздями прибивали,
Терновий вінок
На голову клали.
Кров текла, як вода.
У неділю рано,
На утриню йшла,
Із утрени на небеса.
Престоли стоять.
На тих престолах
Хто буде цю молитву
Промовляти,
Не буде у аду погибати.

Записано в 1975 році в с.
Хамчарка від Марії Каченко,
67 років.

Записав Віргілій РІЦЬКО

ГАЗЕТА «УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК» У ФОНДІ АРХІВУ ЗАРУБІЖНОЇ УКРАЇНІКИ

25-річна колекція газети «Український вісник», яку видає Союз Українців Румунії, збагачує Центральний державний архів зарубіжної українки у Києві.

В кулуарах XI-го Світового Конгресу Українців, який пройшов з 25 по 27 листопада у Києві, відбулася робоча зустріч делегації Союзу Українців Румунії, що складалася з голови СУРу і депутата Парламенту Румунії Миколи Мирослава Петрецького, редактора

газети «Український вісник» Терези Шендрою та письменника Михайла Трайсти, з начальником відділу формування фондів Центрального державного архіву зарубіжної українки (ЦДАЗУ) Дмитром Решетченком. Під час зустрічі ЦДАЗУ було передано 25-річну колекцію газети "Український вісник" та були обговорені аспекти подальшої співпраці між ЦДАЗУ та СУР. Газета "Український вісник" видається Союзом Українців Румунії за кошти з державного бюджету Румунії.

Пропонуємо увазі читачів «Українського вісника» інтерв'ю з Дмитром Решетченком, начальником відділу формування фондів Центрального державного архіву зарубіжної українки.

– Доброго дня, будь-ласка розкажіть про Центр державного архіву зарубіжної українки.

– Наш архів якраз створений для того, щоб зібрати спадщину українців у всьому світі. Працюємо ми вже більше 10 років, зібрали величезні документальні збірки, підбірки газет, журналів, документів, які представляють життя та діяльність українців у всьому світі.

– Отож, ви зацікавились і газетами, які видаються Союзом Українців Румунії.

– Так, ми ще з 2010 року підтримуємо контакти якраз з українцями Румунії й ми надсилали лист прохання про те, щоб вельмишановна редакція збрала для нас свій архів, і ми дуже раді, що, нарешті, нам вдалося цей архів отримати, який стане надзвичайно цікавим для дослідників, які досліджують саме українську діаспору в світі.

– Союз Українців Румунії має й інші видання українською мовою, такі як газета «Вільне слово», літературний журнал «Наш голос», журнал для дітей «Дзвоник», а також друкує книги. Як Ви бачите подальшу співпрацю?

– Ну, я сподіваюсь, що це перша квітка у наш букет і сподіваюсь, що він буде зростати, ми будемо підтримувати контакти, якщо вдасться, то, звичайно, ми з великим задоволенням приймемо у нашу архівну збірку саме й інші видання, які представляють українців у Румунії.

– На Вашу думку, хто цікавитиметься цими газетами?

– Насправді, це державний архів і він, в першу чергу, створений для дослідників. Це науковці, студенти, магістранти, аспіранти, які працюють і досліджують, але, насправді, архів відкритий для будь-кого. У нас є електронна база, куди будь-хто з бажаючих може у електронному нашому сайті архіву подивитися, підібрати і у будь-який момент прийти і прочитати те, що його цікавить. Хотілося б передати особисту велику подяку пану Михайлу Михайлюку, головному редактору, який велику працю зробив для того, щоб підтримувати українську культуру українців у Румунії й передав цю величезну збірку в наш архів.

– Дякую за розмову.

Коментуючи співпрацю з Центральним державним архівом зарубіжної українки головний редактор газети «Український вісник» Михайло Михайлюк сказав: «На жаль, в Україні дуже мало знають про українців Румунії і оця наша 25-річна колекція «Українського вісника» може допомогти тим, хто цікавиться життям і діяльністю української громади в Румунії. Ще кілька років тому директор Центрального державного архіву зарубіжної українки надіслав нам листа і попросив вислати їм газети, колекцію «Українського вісника». Минуло кілька років поки ми те збрали, упорядкували і тепер повезли. Наприклад, у тому листі мені запропонували здати і особистий архів до Центрального державного архіву зарубіжної українки, але на це ще є час. Значить, якось зберу і здам. Я радий, що до кінця ми виконали нашу обіцянку і радий, що в архіві зарубіжної українки буде 25-річна колекція «Українського вісника», яка допоможе тим, хто цікавиться українською громадою в Румунії.»

Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба Радіо Румунія

Нераз я чув, що гуцули багаті на вірування, магичні феномени, бо вони жили і ще живуть в ізолюваному краї – відсталі люди.

Неправда! Японці або китайці із різними магичними звичаями – відсталі? Або американець, який не хоче квартири з числом... 13, означає відсталість?

Кожен народ має своє окреме історичне призначення. Не виключено, що й ми, українці, покликані подарувати людству Новий Етичний Заповіт – Моральний кодекс душевної чистоти, культу краси, святі заповіді людяності і братолюбства.

Український народ був і залишається дитям природи, космосу, сонцепоклонником, і християнська церква включила в число своїх свят та обрядів всі дохристиянські свята і обряди, хай і під іншою назвою. А в деяких регіонах, скажімо, на Гуцульщині, деякі обряди збереглися в первісному вигляді. В одному зі своїх листів Михайло Коцюбинський так ділиться враженнями після знайомства з Гуцулією: «Глибокий язичник-гуцул все своє життя до смерті перебуває у боротьбі з лихими духами, що населяють ліси, гори і води. Християнством він скористався для того, аби прикрасити язичницький культ».

Взагалі, в українців переважає аграрна магія. Від того, як вродить нива, як збережеться і віддячиться худоба, залежне все. Та ж споконвічний хлібороб українець витворив найпоетичнішу, натхненну поему магичного закликання і вмилювання розбурханих, зрадливих стихій природи і духів, що за його уявою пантрували за цими стихіями.

МАГІЧНІ ДІЙСТВА І ОБЕРЕГИ

На Різдво 7 січня (за старим календарем), і старий Новий рік 13 січня, і Водохреща (Йордан) 19 січня, світле весняне свято Пасхи і Івана Купала 7 липня, і всі інші свята народного календаря не просто святкувалися, а обставлялися незліченними магичними діями, що мали поставити на чатах перед селянською оселею, коморою, стайнею, нивою і майбутнім урожаєм на ній незборні обереги, об які мали покритися зуби лихої долі.

Ключову позицію в цьому відношенні займав Святий вечір перед Різдвом і ритуальна Свят-вечеря. Саме у цей вечір закладалися магичні підвалини родинного благополуччя на весь наступний рік. Ось як передає спогади зі свого дитинства Михайло Стельмах у ліричній повісті «Щедрий вечір»:

«Хоч убога-убога наша хатина, та в цей вечір і вона покращала, побагатшала. Її бідність скрасили і вишиті рушники, і кетяги калини, і запашне сіно на покутті, й свят-вечірній стіл. На ньому зараз лежать три хлібини, грудка солі, височіє стос гречаних млинців і стоять з різними пісними стравами ті святешні мальовані полумиски, що бажають добрим людям і здоров'я, щастя, і червоного цвіту.

Батько перший заходить за стіл, оглядає всі страви, від куті з маком до миски з бобом, і поглядом дякує матері за її старання... А який він поважний стає, навіть не

ВІРУВАННЯ ГУЦУЛІВ

посміхнеться, коли виносить корівчині покуштувати кожної страви, зготованої на свят-вечір. Ось він і бобу взяв у жменю та й з подивом сказав:

– Прямо не біб, а срібні карбованці.»

І так, магичні моменти продовжуються... проти морозу, чорних хмар і бурі, злих вітрів і т.д.

Особливо барвистий і поетичний ритуал святої вечері у гуцулів. Для автентичності я

попросив 89-річну гуцулку, зберігача звичаїв, обрядів, гуцульського фольклору Марію Шутак, щоби докладно мені розказала про обичаї, пов'язані із різними церковними святами.

Вечірній трапезі тут, у гуцулів, передував ритуальний обхід подвір'я і стаєнь. Господар брав хліб, свічку, ложку меду і куті, обходив хліви й обори, ставлячи медом хрести худобі, благаючи в молитві до Бога зберегти їх в доброму здоров'ї. Цей ритуал обходу здійснювався тричі.

Потім відбувалася святвечірня трапеза. На стіл клалося те, що в гуцулів мало особливу магичну силу – часник, цукор, сіль,

металеві предмети. Під стіл клали ярмо, сідло, сокиру тощо, а ніжки столу оброчувалися ланцюгом. То теж були обереги від лихих сил. На вечерю запрошували також бурю, град, вовків, душі померлих предків. Їм теж ставилася вечеря. Коли сідали, то продували те місце, аби «не присісти» чийсь душі. Так задобрювалися добрі духи, причетні до витворення добробуту, приплоду й

продуктивності худоби, родючості садів, городів, полів, здоров'я членів родини і худоби. Водночас блокувалися душі лихих людей та усіляка нечиста сила. Ніхто з домашніх під час ритуальної вечері не смів вставати зі свого місця, а тим паче виходити з хати, бо коли прочинити двері, у хату можуть вскочити усілякі чорти і відьмяки, злидні та потерчата. На Святвечір запалювалися свічки і всі казали «Отче наш».

Обряд колядування у давнину мав на меті закликати на Свят-вечерю покійників-предків. Мав він й інші магичні функції. Вважалося, наприклад, що хто першим заколядує – дівчата чи хлопці, більше народжуватимуться відповідно телички чи бички.

Тут вже підходимо до магії ворожіння, передбачування майбутнього.

Ворожили і на варениках. Дівчата сходились в якоїсь подруги і кожна ліпила собі вареники. Клали їх у ряд і підводили до них собаку чи kota. Вареник, з'єдений першим, означав, що ця дівчина першою вийде заміж. Також ворожили чи всі виживуть у прийдешньому році. На краєчку столу увечері клали ложки – скільки, стільки в сім'ї осіб. Так само надворі під вікнами ставили відповідну кількість полін. Якщо за ніч якась ложка чи поліно падали, – значить у родині буде покійник.

РИТУАЛЬНИЙ ВОГОНЬ, МАГІЯ ВОДИ

Як і на Різдво, на Новий рік гуцули запалювали ритуальний вогонь, що мав магичну очисну силу. З цією метою від свят-вечора до новорічного вечора сміття з хати не виносилося, збиралося під припічками. У перший день Нового року це сміття виносилося, збиралося в сад чи на город і урочисто спалювалося. Це теж була аграрна магія, що мала забезпечити від недороду й злиднів. Зігріті теплом родинного вогнища, душі померлих родичів, вважалося, завжди віддячують живим нащадкам, зокрема сад буде краще плодоносити.

Магія води особливо торжествувала на свято Водохрещі (Йордану). У гуцулів, у давнину, напередодні Йордану святити в церкві воду. Ця освячена, свята вода мала могутню цілющу і оберігальну силу. Її берегли протягом року і кропили нею хворих, різні предмети й місця, де треба було створити захисний оберіг. І сьогодні у нас, у гуцулів, зберігається цей звичай. Дома я сам під час великих дощів, бурі, блискавок, запалюю свячену свічку, беру святу воду і ставлю серед подвір'я або на сходах, щоб оборонити господарку від блискавки та потопу.

Увечері напередодні Йордану гуцули виготовляють оберіг – дерев'яний хрестик, прикрашають його різним зіллям, вивішують на колодязях, дверях, а також у хатах поряд із іконами, як оберіг домівки. В минулому виготовлювали воскові хрестики і наліплювали їх на стінах, сволоку, над дверями, в стайнях, хлівом, і навіть на роги худобі.

Юрій ЧИГА

* Стамбульські враження * Стамбульські враження * Стамбульські враження

У царстві Аллаха (преамбула)

Вирушаючи у закордонну мандрівку, педантні туристи «озброюються» путівниками, картами, фотоапаратами, мобільними телефонами останнього зразка, які також роблять фотознімки, і як тільки перетнули кордон чужого краю, починають фотографувати все, охкаючи й ахкаючи – мальовничі (на їх думку, пейзажі, яких не побачиш вдома), будівлі, птахів у польоті, хмари на небі, словом все, чим можна буде похвалитися домашнім, знайомим, на базарі чи у парикмахерській, де красять волосся чи вищипують собі брови, роблять манікюр (звісно, маю на увазі жінок, чоловіки стриманіші). Потім із знятого і зареєстрованого «матеріалу» складають фототеки, відеотеки, фонотеки, альбоми, аби залишити їх у спадок внукам і правнукам, мовляв, дивись, який широкий кругозір мали ми, твої попередники, в епоху переходу від соціалізму до капіталізму. Хоч було нелегко, але...

Коли нинішньої осені десь біля сорок пенсіонерів, яких величали «сеньорами», (переважали жінки), зібралися біля автокара, який мав повезти нас у чотириденну екскурсію до Стамбула, я прислухався до розмов моїх попутниць і попутників. Одні з них вже побували у колишній столиці Візантії і

янську церкву, на мечеть, обравши її чотирма височезними мінаретами, з «балконів», яких кілька разів на день **муедзини** закликали правовірних до молитви. Десь прочитав, що релігійні фрески всередині християнського храму було затицьковано і аж 1935 року, внаслідок вказівок фондатора республіки, Мустафи Кемала Ататюрка,

Св. Софія

почалася їх реставрація, а тепер Св. Софію оголошено музеєм.

Про спорудження Св. Софії написав історичний роман український письменник Павло Загребельний під назвою «Диво», в якому виводить постать київського майстра, котрий нібито був причетний до розпису інтер'єру храму, цього справжнього архітектурного дива Середньовіччя.

Та далі моє знання про Туреччину взагалі обмежувалися, так би мовити, інформаціями, почерпнутими з шкільних підручників з історії, прочитаних історичних романів, кінофільмів, з історії двох країн – України та Румунії, – котрі протягом століть захищалися від загарбницьких нападів Оттоманської імперії.

Отож, на власні очі мушу побачити нащадків грізних яничар, побачити султанські палаци з їхніми сералями, де томилася, чекаючи ласки «повелителя світу», бранки з усіх країв, куди сягали ятагани турецьких полчищ. Побачити, відчути дух величезного міста з 15-мільйонним населенням, що розляглося на двох континентах – європейському і азіатському, зміряти, наскільки це можливо, власними кроками (звичайно, тільки європейську частину, яка була цілком нашої екскурсії).

Та насамперед мушу побувати в Мечеті, де похоронена українка Настя Лісовська, яка, захоплена ординцями і продана у рабство, стала улюбленою дружиною султана Сулеймана Пишного.

Перед екскурсією я знову прочитав історичний роман Павла Загребельного «Роксолана» (Київ, 1979).

Але роман це література, як часто підкреслював скрупульозний сучасний історик Микола Чередарик, в серійному фільмі «Сулейман Пишний», знятому у турецьких кіностудіях, також багато домислу, тому слід звернутися до наукових джерел.

Та перед тим, як описати гробницю у мавзолеї улюбленої дружини Сулеймана Пишного, яку він називав Хурем, розповісти про незвичайну долю української дівчини Насті Лісовської, яка стала відома світові під ім'ям Роксолани, мушу зробити короткий відступ.

***

Пишу ці рядки 1 грудня, а напередодні, 30 листопада, по першому каналу Румунського телебачення в передачі «Еурополіс», яка відведена національним меншинам Румунії, було представлено фальшиву інформацію про Настю Лісовську, – їй було присвоєне... *рутенське походження*. А зробив це не хто інший, як Юліус Фірцак, депутат в Румунському Парламенті від неіснуючої, так званої рутенської меншини. Пан Фірцак (доктор історії!), не кліпнувши, заявив що дівчина-українка з Рогатина (тепер Івано-Франківська область) рутенка (русинка) і що його організація навіть повезла до Стамбула в екскурсію групу дітей-рутенців, аби показати їм яка то славна історія рутенського «народу»! Наговорив «пан доктор» цілий мішок брехні про відкриття якихось документів про історію рутенців, про їх культуру й літературу. А накінець, оскільки це було напередодні сторіччя об'єднання Румунії, мовив «порутенськи» «На многая літ»!

У тій же передачі якась пані розповіла про те, що вона перекладає на «рутенську мову» роман «Апокаліпсис русинів» Фран-

чіска Оскара Ґаала. І такі нісенітниці подаються по Національному телебаченню!

А про враження від Стамбула – в наступних числах УВ.

Михайло МИХАЙЛЮК

радили новачкам що саме варто побачити у мегаполісі, який розкинувся по обох боках Босфору, що неодмінно варто сфотографувати. А коли мене запитували чи готовий до цього, я мовчав, як риба, соромлячись признатися, що не взяв з собою навіть дешевого фотоапарата, що мій мобільний телефон допотопного зразка, що не придбав ні карти Туреччини, чи хоч би Стамбула. Бували в бувальцях тітоньки дивилися на мене співчутливо, стинали плечим – оригінал та й годі.

А чоловіки, хитро усміхалися, хвалилися, що прихопили з собою пляшечку «оковитої», а ще прикуплять в Болгарії, яку наш автокар мав перетнути від північного кордону до південно-східного. І цигарками запаслися.

Адже ідемо в ісламську країну, де алкогольних напитків не продають – забороняє релігія.

Вже в автокарі задумуюся: а що знаю я про Стамбул (історичний Константинополь?) Знаю, що столиця Візантії впала 1453 року, завойована турками, що вони перетворили Св. Софію – чи не найбільшу у світі християнську

Кому даруємо коляду?...

(Магія Різдва)

Колядою та її обрядодіяннями пошановуємо всіх і все, що живе наколо нас. А що таке коляда? Дослідники-науковці визначають її багатогранно але остаточного висновку не досягнуто. Українська міфологія визначає так:

1. Бог, який розпочинає коло Свароже, тобто новий господарський рік;

2. Стародавній обряд уславлення богів піснями-колядками та винагорода за нього;

3. Богиня-мати молодого Божича-Сонця.

Зазвичай, коли говоримо про це пра-прадавнє свято та обрядодіяння пов'язані з ним, посилаємось на власні спогади, звичай котрих дотримується сім'я, котрі існують у рідній місцевості, на свідчення носіїв цих шедеврів рідної культури.

*

У моїй родині роль стародавнього жерця, який розпоряджував та слідив за виконанням різдвяно-колядницьких ритуалів, виконувала мати. Вона постійно розповідала-пояснювала нам, дітям, порядок обрядодіянь, значення кожного зокрема та взаємовідношення між ними. Колядувати вчила нас зараз після Святого Миколая, слідила щоб вивчити правильно слова, але й мелодію. Застерігала, що господарі нагороджують колядників і за слова, і за спів. Завжди налягала на тому, що Різдвяні свята та Великодні – це найголовніші свята року, а зустрічати їх потрібно обов'язково з чистою душею, чистим тілом, чистим вбранням і чистотою скрізь в господарстві. І ми свято дотримувались маминих вказівок, бо почав приходити напередодні Різдва, кожного року, дід Мороз, правда приносив подарунки, але якось так прискіпливо допитував кожного з нас про поведінку вдома, в школі, на вулиці, нібито все знав про це!...

*

Літа пролітали наче ті грудневі сніжинки і вели нас невпинно кучугурами життя. Магія Різдвяних свят не покидала нас ні на мить. Коли вони наближаються, я дихаю ароматом свіжоспеченого калача, дивлюся крізь

круглесенькі отвори медівників, які завжди мали форму небесних світил, а в думці пригадую-переспівую всі знані колядки.

Будучи батьками і працюючи вчителями, ми з дружиною постійно старались відтво-

рювати ці таємні відчуття як в душі наших дітей, так і в усіх наших школярів. І все це відбувалося на рідній українській мові. Не без відповідної скромності хочу признатись у найглибшій задоволенні з того, що і по сьогодні, після восьми років від виходу на пенсію, наші бувші учні пошановують нас щорічно нашими традиційними колядками.

З ласки Божої у нашій родині появилась і внучка. Це найцінніша прикраса сім'ї та найбільша із утіх нашого життя-буття. Помоніти з нею – це завжди для мене незрівнянна насолода. Не раз підйду до неї: – Поговоримо, красунечко моя? – Так, дідусю, – миттєво відповість. – Та як, по-українськи, по-російськи чи по-румунськи? – курйозно, нібито, я. – Та по-нашому!...

Це означає по-українськи, бо у сім'ї це рідна мова. Вивчила українську та румунську мови від батьків, а російську вивчила дивлячись на мультіки про Мішу і Машу.

– Тоді з чого почнемо? – Звати мене Наталка-Екатеріна /на фото/ і мені шість рочків, з хитрою усмішкою вона мені.

– Он яка, здивовано я, але мені відомо про що ти думаєш!... – Про що?! – коротко вона і з недовірою.

– Прооо ... великий мішок! – Неправда, не про мішок, а про те, що буде в мішку! – Для кого? – спішно я. – Для кого, для кого!... Для мене і для всіх чемних дітей. – А по чім пізнає власник мішка, дід Крочун, що ти чемна? – Он дивись: Ліжечко моє прибране, навколо нього чистота, вбрання складене в шафі, іграшки в порядку на полицях і колядувати знаю. – Але в тебе завала іграшок, ти можеш допомогти дідові дарувати свої іграшки іншим дітям. – Правда, і я це зроблю, але мені хочеть-

ся доповнити серію плюшових іграшок із мультіка «Щенячий патруль», і я про це написала діду Крочуну! – То, котрий із отих патрульників? – Еверест.

– Я впевнений, що ця думка-бажання здійсниться, якщо ти йому і заколядуєш! – Певно що заколядуєш! – А які ти колядки знаєш? – Перші, які я навчилася від вас, це «Ой там за горою сталася новина» і «Старий рік минає, новий наступає», від мами знаю «Нова радість стала», «Бог предвічний» та по-англійськи «Джінгл бел, джінгл бел», а в дитячому садку вивчали румунську колядку «О че весте мінунате!» – Bravo, bravo, ти просто здивуєш діда Крочуна. Але хочу пояснити тобі, що та колядка по-англійськи ... – Знаю, знаю, мені мама казала, що то є і на нашій мові і названа так гарно «Цілий день дзень-дзелень». – Це правда, і я почув її у дуже гарному виконанні українського гурту «Шпилясті Кобзарі». але хочу сказати, що наша давня колядочка-щедрівка, названа так мило «Щедрик», ввійшла у міжнародний репертуар колядок і виконують, кожен у своєму варіанті, по всьому світу. – Ой, як приємно це почути, дідусю, я неодмінно вивчу її!..

Ми ще поколядували певний час, але прибула з роботи матуся Наталочки і вона побігла її обняти.

З таємною усмішкою на устах, з замріяними очима і з сріблястим дзвіночком-голосочком внучки у вухах я знову попав у полон магії Різдвяних свят. М'яко огортає мене райський запах свіжоспеченого калача, зір і смак милують страви Святої вечері, а слух солодко доносить до душі незабутні слова: **Вставайте, вставайте, пускайте до хати,/ Ми будемо, українці, вам колядувати,/ Ми будемо, українці вам колядувати./ Пане господарю, в тебе білий волос,/ Скажи, скажи, чи ти знаєш український голос,/ Скажи, скажи, чи ти знаєш український голос...»**

Відчиняю двері. То Наталка з своєю родиною прийшли пошанувати колядою...

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

Про Різдво у Вишавській Долині

На Різдво, коли багато колядників прийдуть до наших хат, жінки піклуються про чистоту в них, а останні дні до свята присвячені підготовці найкращих страв.

Чистота має бути не тільки матеріальною, але й духовною, ось чому люди тримають піст. За два дні до Навечір'я Різдва Христового жінки готують страви, що містять м'ясо, але напередодні Різдва жінки присвячують час готуванню пісних страв. Вранці діти йдуть до домів людей, щоб побажати їм щасливих свят – вінчувати. У цей день всі постять (люди нічого не їдять і не п'ють), а всі дванадцять страв, пісних, будуть готові ввечері, коли кожна сім'я сяде за стіл.

Є деякі правила, які слід поважати тоді, коли пригортається сім'я до столу:

– скатерка повинна бути білою – це нагадує про пелюшки Ісуса.

– під столом потрібно ставити отаву – знак того, що Ісус народився у яслах.

– весь будинок кадити ладаном, щоб вигнати злих духів.

– на столі запалити свічку – її світло означає світло зірки, яка показала волхвам дорогу до місця, де народився Ісус.

– на столі є домашній хліб, який виготовляється тільки на Різдво і називається «христільник».

Серед традиційних страв, які розміщені на столі на Святвечір, можна згадати: гриби з часником, гриби з соусом – гриблянка, варена пшениця, сушені чорносливи, пісні голубці із грибами, пісний горох та ін.

Після того, як люди повечеряли, малі діти приходять колядувати. Вони питають господарів чи приймають коляду: «Приймаєте, чесні газди, Христову колядку?». Якщо приймають, вони входять до хати, колядують і отримують за це гроші.

Пізніше, після десятої години вечора, збираються групи колядників різного віку, котрі колядують під вікнами хат, а після завершення коляди та вінчовань господарі запрошують їх до хати і пригощають. Такі ватаги колядують кожен вечір аж до третього дня свята.

Колядують до після півночі, а о третій годині люди збираються до церкви, щоб брати участь на релігійній службі – Осоночне.

За старим Юліянським календарем ми святкуємо Різдво Христове 7 січня.

Різдвянний піст починається 28 листопада і закінчується 6 січня опівночі. Це останній піст у році, який готує душу і тіло вірян до зустрічі Різдва Христового, або Пилипівка; триває 40 днів.

У цей період необхідно утримуватися від цілого ряду продуктів: м'яса, молока, яєць, сиру, вершкового масла, а в деякі дні і від риби.

В цей час (каже тета Ярина) дівчата ворожать собі насудженого.

Так само під час посту лагодиться Коляда/Віфлаїм. Молоді хлопці та старші чоловіки вивчають ролі героїв, які виступатимуть під час Різдвяних свят і навіть на Новий Рік.

Коляда церковна має певних героїв: Ангел, Пастушки, 3 Царі, Ірод та його воїни, Дід. Сценарії Віфлаїму (каже Василь) запам'ятовували селяни і передавали з покоління в покоління, так як вони були засновані на реальних історіях.

Головне, що Дід вважається старшим (ведучим) і він веде касу.

Перша вистава Віфлаїму це після Опівняншої служби, і відтоді вони ходять по селу звеселяти домівки людей: «Приймаєте Коляду?»

В кінці виступу вінчують:

*Вінчуємо, пани-газди, щастя, здоровля,
Сесі свята ізкінчати*

«Стара коляда»

Це група людей, особливо кураторів, які весь день колядують в людей, отримуючи за це гроші. Із заробленого частина віддається до Церкви, а частина грошей залишається колядникам, щоб організувати вечірку після свят.

«Стара Коляда» запитує кожних господарів яку колядку хочуть послухати, і вони зазвичай

вибирають старі колядки. Цю групу колядників супроводжує музикант, що грає на скрипці, а прибуття групи в кожне господарство оголошується трубачем. Після завершення коляди є такий звичай «Гоп, старому на чізми!», коли молодіці або дівки запрошені до танцю, а музикант і танцюрист отримують невелику суму грошей за те що запросили до танцю.

Символи свята

Групи дітей, які ходять з колядою на Святвечір, не пропускають наступні речі:

Дзвоник – хлопчики приходять до хати з бучком і дзвоником, символ пастухів.

Зірка або зізда, яка позначила шлях магів до житла Ісуса, входить до дому людей кожного свята Різдва Христового. Прикрашена папером або оловом різних кольорів, кріпкованим папером та репрезентативними фігурами, маленьки-

*Ще май кращих ся дїждати.
Боже помагай!*

Щодо сім'ї та сімейної вечері. Святвечір прилагоджують усі члени сім'ї. Чоловіки пантрують усе, що зв'язане з двором та худобою, годують та напоюють все, що мешкає у дворі – навіть ставлять перехрестину у дверях хліва, щоб боронив Бог маржину і скотину від болю та смерті. Вони заносять у дім сіна та соломи, а господарина застеляє їх під скатертину; це щоби пригадати про те, що Христос народився:

*Не в царській палаті,
Но межі бидляти.
Во яслині, во пустині –
Треба усім знати!*

І ще зв'язують столові ніжки ланцюгами, щоби сім'я трималася до купи і в добрі, і в лихі часи. Заносять до хати ялинкові гілки.

Господині, на чолі з найстаршою, застеляють стіл і викладають пісні страви, бо до опівняншої служби всі постять. Дванадцять страв згадують про 12 Апостолів, вино та пісний хліб згадують про жертву Христа, палять свічку. Можна згадати кутю, з якої починає трапеза, гриби, приправлені по-різному, варені боби, відвар із сушених фрук-

ми значками та маленькими іконами. Усередині можна розмістити свічку або ліхтарик для світла.

Вифлієм («Битлиєми»)

Це найважливіша особливість цього великого християнського свята. Кожен член цієї групи колядників одягнений за своєю роллю. Перед святом вони зустрічаються, щоб вивчити причти і різні колядки у домі кожного члена групи по черзі. Вифлієм складається з дванадцяти чоловіків:

– два ангели

– чотири пастухи

– три царі

– Ірод

– два члени маскуються на: «жида» та на «діда».

На третій день святкування ця група організовує вечірку, яка знаменує закінчення урочистостей («розколяда») та завершення місії Вифлієма, а через кілька тижнів організується більша вечірка.

Колядки

Українці з Вишавської Долини можуть похвалитися справжнім скарбом – колядками.

Репертуар українських колядок включає як старі колядки, що зберігаються з покоління до покоління, так і нові колядки. У кожній колядці є своя мелодія. Довгий час люди намагалися записувати колядки, щоб не забути та не загубити їх, але сьогодні ми пишаємося тим, що у нас є колекція колядок, зібрана в книжці «Ясна засвітила зоря» завдяки священику Юрію Сакалошу.

Вінчвання

*Вінчуємо, чесні газди,
Щастям, здоров'ям.
Та із вашим газдиньком,
Із вашим чадом,
Із хорошим любим родом,
Із пресвятим Паном Богом,
Ці всі свята ізкінчати,
Ще найкращих ся дїждати.
На многая літ!*

Марія ПАПАРИГА

тів, пісні вареники та голубці, киселицю і т. п.

Сім'я сідає за стіл вечеряти лише коли зійде на небі зірниця. А вже під дверима діти колядують і вінчують: – Слобудно, пани-газди, дїм повеселити?

– Слобудно, слобудно!

Колядують різні колядки:

– Нова радість стала!

– Небо і земля

– Коли ясна зоря ...

– Бог Предвчний народився

– В Віфлаємі новина!

Підлітки-колядники колядують своїх сусідів, родичів, знайомих аж до опівночі. Після цього цілі родини колядують одна одну. На другий вечір хлопці колядують дівчат. Вони ходять по селу з бубнем, щоби збудити газдів, у яких є дівка і заколядувати. А на третій вечір колядують свати; це хлопці і їх сім'ї колядують під хатою тої дівки, яку хотіли би за невістку. Якщо їх зустрічають зі свічкою та колядкою, їх приймають до хати, якщо ні, то ніхто не обзивається і вони шукають іншу дівку.

Пари, які вже посваталися, будуть одружуватися, бо скоро М'ясниці.

Штеляк Ярослава,
кореспондент

Дані зібрані від ватажка Кричунівського «Віфлаїму» Василя Шмуляка та моєї тітки-вуйчини/вуйни із Луга над Тисою Ярини Ференц.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ЗАРУБІЖНОЇ УКРАЇНІКИ

ПОЧАТКИ

12 травня 2007 р. видано розпорядження Кабінету Міністрів України № 279-р «Про утворення Центрального державного електронного архіву України та Центрального державного архіву зарубіжної україніки».

НАША МІСІЯ

Збагачувати Національний архівний фонд документами української діаспори, зберігати, досліджувати та популяризувати історико-культурну спадщину світового українства.

ФОНДИ

Архівні

У ПЛАЗУ зберігаються документи середини XVI – початку XXI ст.

1554-1903 рр. – датується колекція стародруків, рідкісних і рукописних книг, зібраних українською діаспорою у м. Пряшеві (Словаччина).

Історія XX ст. представлена документами української еміграції міжвоєнного, воєнного та повоєнного періодів. До складу колекцій увійшли документальні зібрання особового походження, зокрема: Г. Порохівського, К. Мацієвича (Румунія), І. Борщака, Н. Замулко-Дюбуше, митрополита Полікарпа Сікорського (Франція), Г. Черинь, О. Лащенко (США), М. Селешка, П. Дорожинського (Канада), О. Деко (Ізраїль) та інших. Діяльність численних еміграційних установ представлена документами Українського вільного університету, Української господарської академії в Подебрадах, Українського наукового інституту у Берліні та багатьох інших.

Окремий фонд становлять документи Державного центру Української Народної Республіки в екзилі. Громадсько-політичне та релігійне життя української діаспори упродовж XX ст. висвітлюють також документи понад 200 організацій, зокрема: Організації державного відродження України, Світового Конгресу Вільних Українців, Світової координаційної ради ідеологічно споріднених націоналістичних організацій, Українського націо-

нального об'єднання Канади, Української національної єдності у Франції та інших.

Бібліотечні

Бібліотечні фонди ЦДАЗУ містять численні видання українців за кордоном

другої половини XIX – початку XXI ст.: газети, часописи, книжки, у т. ч. з особистих зібрань видатних діячів української еміграції: Аркадія Жуковського, Миколи Плав'юка, Романа Бжеського, Стефана та Миколи Климишиних, Павла Дорожинського.

Музейні

У музейному фонді архіву зібрано рідкісні військові нагороди Василя та Олександра Сухенків; особисті речі релігійних діячів: архієпископа Степана Біляка та протодіякона Василя Потієнка; кліше фотографій, оригінали печаток і штампів різних установ та організацій української діаспори, зокрема: Ліги Націй Східної Європи, Українського Академічного Комітету в Празі, Української драматичної студії в Празі та інших.

НАША ДІЯЛЬНІСТЬ

Поповнення Національного архівного фонду

За 10 років науковцями архіву налагоджено контакти з представниками української діаспори багатьох країн світу, зокрема: з донькою митців Василя та Антоніни Цибульських – Анною Цибульською (Австралія), донькою історика та громадського діяча Романа Бжеського – Маргаритою Бжеською-Андріаде (Бразилія); доньками Голови Центрального Проводу ОУН (д) Павла Дорожинського – Лярисою та Оксаною Струк-Дорожинськими (Канада); головою Об'єднання українців «Закерзоння»

в Торонто Канада) – Мирославом Іванником; директором Бібліотеки та Архіву ім. Т. Шевченка Союзу Українців у Великій Британії – Людмилою Пекарською; директором Українського музею-архіву у Клівленді (США) – Андрієм Фединським; родинами відомих діячів – Раїси та св. п. Валентина Кохно, Петра та Олі Матул (США) й інших. Надійним партнером упродовж майже всієї діяльності ЦДАЗУ є Фондація імені Олега Ольжича (Україна). Документи, що надійшли до архіву від представників діаспори та інституцій, стали складовою Національного архівного фонду.

Забезпечення збереженості та обліку документів

В архівосховищах ЦДАЗУ на сьогодні нараховується 5 133 од. зб. документів, які містять відомості про діячів та організації української діаспори. Загальна кількість архівних фондів – 68.

Використання інформації документів

Центральний державний архів зарубіжної україніки відкритий для співпраці з дослідниками та громадськістю. У читальному залі архіву працюють науковці з різних регіонів України, а також європейських країн. Щорічно співробітники надають відповіді на тематичні запити, географія яких не обмежується лише Україною. Це також – Бразилія, Велика Британія, Литва, Нідерланди, Польща, Росія, Франція.

З метою популяризації документів співробітники ЦДАЗУ за 10 років діяльності підготували близько 90 стаціонарних та онлайн виставок.

Важливим напрямом діяльності архіву є інформування громадськості та організацій про склад і зміст архівних документів, проведення екскурсій, публікація документів на сторінках наукових видань та репрезентація їх у засобах масової інформації.

Державна архівна служба України Центральний державний архів зарубіжної україніки

03110, м. Київ, вул. Солом'янська, 3
Тел./факс: +38 (044) 520 0517, 278 3345
E-mail: tsdazu@arch.gov.ua. Сайт:
<http://www.tsdazu.gov.ua> Години роботи:
Пн.-чт. 9:00-18:00 Пт.: 9:00-16:45

Директор: Ірина МАГА

До сторіччя легендарних листопадових подій 1918 року у Львові (I)

Улюбленою моєю темою є героїчна доба 1918-1919 років і я завжди туди повертаюся, щоб на моїй скромній бандурі опісвати Святий Бунт і черпати сили надаліше.

Гренджа-Донський

«Всезнаюча» Вікіпедія (її український сегмент) дає наступне визначення обговорюваних подій: «Листопадовий чин (також Листопадова революція, Листопадовий переворот, Листопадовий зрив, Першолистопадове повстання) – українське повстання, організоване в ніч з 31 жовтня на 1 листопада 1918 року Українською Національною Радою силами Українських січових стрільців у Королівстві Галичини і Волині, коронній землі Австро-Угорської імперії з метою встановлення влади Української Держави (названої згодом «Західноукраїнська Народна Республіка») на землях, на які вона обґрунтовано претендувала. У результаті утворилася держава площею 70 тис. кв.км і населенням 6 млн. чол. Це викликало невдоволення Польщі, яка розв'язала українсько-польську війну 1918-1919 років для захоплення всієї Галичини.

Час для повстання було обрано ідеально, тоді саме настав момент – "зараз або ніколи". У Європі стрімко розпадалися імперії – слідом за Російською зникли з мап Німецька, Османська й Австро-Угорська монархії. На уламках останньої вже тоді почали створюватися незалежні Польща, Чехословаччина, Угорщина та Югославія. Українці не могли і не хотіли залишатися осторонь від цих подій і енергійно взялися за відродження власної державності на галицьких землях. 18 жовтня у Львові засновано Українську Народну Раду (далі УНРада) для координації зусиль у справі національного відродження. Вже 19.10.1918 УНРадою здійснено Проголошення Української Держави на українських областях Австрії і Угорщини. Фактично створена Західно-Українська Народна Республіка, до складу якої увійшли українські етнічні землі Галичини, Буковини та Закарпаття (як бачимо, про наш Закарпатський (Підкарпатський) край брати за Карпатами і на берегах Дніпра ніколи не забували). Лише 30 жовтня УНРада оголосила Леґіон Українських Січових Стрільців (далі УСС і усусуси) основою творення національного війська і звернулася до австрійського командування з вимогою про переведення формацій, що

складались у більшості з українців, до Галичини. Але було вже запізно — поляки, румуни й угорці перекрили залізницю і роззброювали українські частини, які намагалися прорватися до Галичини та Буковини. До речі, в складі створюваної тоді Української Галицької армії (далі УГА) чимало вояків не були етнічними українцями. В мемуарах тих часів із вдячністю пригадуються і австрійці-штабісти, і євреї-лікарі, і росіяни-авіатори, і німці-інженери, і багато інших «чужинських» військовослужбовців УГА.

З УНРадою тісно співпрацював Центральний військовий комітет (далі ЦВК), який в таємниці від всіх не посвячених готував збройне повстання на західноукраїнських землях. Членами комітету були близько 2000 бійців-українців, які служили в різних частинах австрійської армії в Львові, Чернівцях, Перемишлі, Тернополі, Станіславові, Золочеві, Коломиї, Стрию тощо. При цьому наголошу, що серед них було немало вихідців з Карпатського регіону, зокрема з Мараморощини. А у складі Леґіону УСС, які фактично вважалися гвардією австрійської армії, а згодом і УГА, понад 60% склали гуцули, наші войовничі горці. До речі, про поповнення частин УСС під час Першої світової війни дбали збірні станиці, одна з яких діяла у Сиготі Марамороському (з квітня 1916 по квітень 1917 року). Не зайве згадати й про те, що початки УСС в 1914 році теж пов'язані з Закарпаттям, зокрема з Хущиною. Об'єднав і очолив ці розрізнені і

Українська барикада 1918

неорганізовані сили герой Першої світової війни легендарний сотник УСС Дмитро Вітовський. На той момент молодому патріоту виповнився лише 31 рік, але йому цілком вистачало знань і рішучості, а головне, авторитету для організації такої сміливої акції.

УНРада сподівалася на те, що австрійці добровільно передадуть владу в Галичині українцям, але військові не створювали ілюзій з цього приводу і енергійно готувалися взяти владу власними силами. Коли 31 жовтня 1918 року голова австрійської адміністрації категорично відмовився передати кермо влади місцевим українцям, очікуючи обіцяного Віднем маніфесту, Д. Вітовський категорично заявив: «Якщо ми не візьмемо Львів цієї ночі, то завтра його займуть поляки!». Події Листопадового чину почалися в ніч на 1-ше листопада. Д. Вітовський діяв надзвичайно енергійно: він наказав усім губернським і повітовим українським комісарам своїми силами брати владу; командир УСС Осипу Букшованому було наказано терміново привести війська з Чернівців до Львова; повітовому комісару в Перемишлі

належало зайняти місто і підірвати міст через річку Сян, щоб перешкодити пересуванню польських сил; в самому Львові було зосереджено 1400 стрільців і 60 старшин, яких поки що було явно недостатньо для захоплення такого великого міста; з німецьким і австро-угорським гарнізоном міста була досягнута домовленість про нейтралітет. Протягом однієї ночі українські бійці

Листівка 01.11.1918

взяли під контроль Ратушу, намісництво, комендатуру, поліцейські дільниці, вокзал, мости, пошту, військові склади. Вранці 1 листопада на будівлі львівської Ратуші вже майорів жовто-синій прапор. Д. Вітовський урочисто оголосив голові УНРади Костю Левицькому, що влада у Львові повністю перейшла до українців. При перебиранні влади інтерновано тільки тих представників австрійської влади, які пробували опиратися (згодом після передання ними їхніх постів представникам Української Держави їх звільнено). До речі, через кілька днів після листопадового зриву прийшло до українського уряду офіційне повідомлення з Відня, що австрійський уряд визнає створену Українську Державу.

Повідомлена про успіх збройного зриву, УНРада негайно видала відозву до населення міста Львова, яку видрукувано й афішками та летючками роздано населенню, та відозву до населення Галичини, Буковини й Закарпаття, яку вислано кур'єрами у відповідні регіони. Тоді ж стали надходити повідомлення про перемоги у Збаражжі, Тернополі, Коломиї, Станіславові, Бродях, Золочеві тощо. До речі, в Золочеві вранці 1 листопада 1918 року стрільці 35-го полку піхоти ландверу армії Австро-Угорщини під командування сотника Гната Стефаніва без ускладнень встановили в місті і околицях українську владу. Крім того, вони оперативно зуміли одними з перших скерувати бойові підрозділи до Львова на допомогу силам Української Національної Ради. Зокрема 5.11.1918 вояки 35-го полку прибули в Львів, де брали участь в боях за головний залізничний двірцець (вузол) міста, будинок сейму, Єзуїтське містечко. І знову поруч билися легендарні усусуси. Безпосередню участь в подіях брав і мій дідусь, поручник цього полку Іван Одовічук.

Ярослав ОДОВІЧУК

Спеціально для часопису

«Український вісник»

(Продовження в наступному номері)

Меморіальна таблиця на ратуші у Львові

Вельмишановний Пане Редактор Михайле Михайлюк

Як бачу, роки із нашого життя і тіла відлітають, немов із своїх гнізд осінніми небесами журавлі.

Час рікою пливе...

Проминуло кілька добрих років із того дня, коли Ви повернули до мого дому, щоб побачити мої скромні картини.

Пам'ятаю ту мить, коли Ви зупинилися біля однієї картини, яку я назвав «Коні перед бурею».

Ви тоді сказали: «Я дуже люблю коні, але щоб не були мальовані приблизно фотографічно, а якимось так, «недокінчено», модерно...»

Я взяв тоді до уваги Вашу сугестію і одного дня подумав взятись і намалювати коні так, як Ви їх описали мені ...

І менше-більше ця картина мені вдалася.

Подумав, що тоді, коли Ви повернетесь до батьківської хати, загостите і до мене.

Бажаю показати цю картину, і якщо вона би Вам сподобалася, я би Вам її подарував.

Але тоді, коли Ви були були вдома, до мене не повернули.

Потім я якось зустрівся з Миколою Майданюком, який сказав мені, що зустрічався із Вами і запрошував Вас до свого дому, але Ви відказали, тому що в той момент не дуже добре чулися із своїм здоров'ям.

Я тоді зрозумів, що коли людина не відчувається добре із здоров'ям, то їй нічого нічого не треба...

А я все ж таки подумав сфотографувати картину «Мої любі коні» і вислати фото Вам, щоб Ви побачили її і, якщо була би Вам до вподоби, я із радістю би Вам її подарував.

Ви стільки зробили для мене – видали мені кілька збірок поезій.

А я для Вас не вдяв практично нічого.

Захід мого життя приблизно вже можна побачити і якимось треба зустрітись із ним, якимось привітати Його, щоб тоді із душі зникли злоба,

ворогування, щоб тоді душа була осяяна тільки повагою, добром і любов'ю.

Тому я вибираю тільки любов, бо вона тепелива, милосердна, не заздрить, не величається, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, вона простить все.

І тому що існує Господь і що прийде такий день, коли треба буде зустрітись із Ним.

А Він бажає, щоб вірно поважали друзів, знайомих, тих, що тобi допомагають, треба поважати талановитих людей, щоб бути любий Господеві.

Пане Редактор,

Бажаю Вам від душі радості, осяйного натхнення, добра, хай ніколи не доторкнеться до Вас сум, біль, або якимось неждане нещастя.

Хай Господь захистить Вас від мук і від невдач.

Хай ще держить Вас довгі роки в Його любові, даруючи Вам мирного щастя і здоров'я.

**З пошаною
Михайло ВОЛОЩУК**

ЛЮБЛЮ, ЛЮБЛЮ КОНІ

Люблю, люблю коні, як у полях гуляють,
Як вітер їм гриви підносить до зір.
Тоді, мов ангели, круг мене літають
Й підносять до рук мій чарівний клавир,

І пісня чарівна кругом яскравіє,
Немає вже місця для суму тоді.
Чи день ще на крилах, чи вже вчоріє,
Як бачим ще коні, значить ми цвітні...

Михайло ВОЛОЩУК

СЕРДЕЧНА ПОДЯКА ОДОВІЧУКА ЯРОСЛАВА ТА ВІДГУК НА ПУБЛІКАЦІЮ «ТРИВОГА ЗА НАШУ ОСВІТУ»

Щойно на сайті СУРу прочитав наш матеріал «На Рахівщині урочисто відзначили століття Гуцульської Республіки». Дуже вам вдячний за ваші зусилля. Надіюся, що читачам сподобається.

Також мене вразила стаття головного редактора «Тривога за нашу освіту», в якій він констатує погіршення справ у Сігетському педагогічному ліцеї. Адже так важко давалося моєму дідусеві в 1945 році, в той нелегкий час, засновувати ліцей та педучилище у Сиготі, нагально вирішувати питання освіти рідною мовою в селах, що тоді було надзвичайно актуальним. Згодом ним підготовані ґрунтовні (понад 60 друкованих сторінок) спогади щодо «справи всього його життя» – «Про боротьбу за українську школу в Мараморощині», які Іван Ілліч посилав в 1958-1959 роках для ознайомлення в редакцію «Нового віку» та хотів депонувати в бібліотеці ліцею в Сиготі.

Тому в наступному році подам матеріали щодо піднятої теми з використанням документів Народних Комітетів Мараморош-Сиготського округу 1944-1947 років, які зберігаються в Державному архіві Закарпатської області. До того спробую підготувати матеріали до 100-річчя Першої світової війни (Великої Війни).

Бажаю вам всіх благ!

Ярослав ОДОВІЧУК

«Я люблю рідну українську пісню»

У селі Щука Тімиського повіту було організовано третій етап конкурсу «Я люблю рідну українську пісню». Організація цього конкурсу була спрямована на пропаганду та підтримку української пісні, залишеної нашими предками та відкриття молодих виконавців, наділених мистецьким талантом.

У цьому культурно-мистецькому заході взяли участь учні середньої школи з Щуки, початкової школи з Драгомірешть та вокальної групи з П'єтроаса Марє. Вийшли на сцену дев'ять художніх груп та п'ять сольних виконавців. Учасники конкурсу представили багату та різноманітну програму, яка охоплювала українські пісні з різних областей. Вони представляли як традиційні пісні, так і менш відомий репертуар. Після закінчення інтерпретації пісень, поки жюри оцінювало результати, відомий виконавець Микола Грінь зіграв на наї кілька мелодій. За оціненням жюри призи були присуджені наступним чином: Перше місце – вокальна група, складена з трьох учнів четвертого класу, друге місце займала вокальна група 2-го класу та вокальна група початкової школи села Драгомірешть. На третьому місці дві вокальні групи 2-го та 1-го класів.

З гімназійного циклу вокальна група 5-го класу зайняла перше

місце, друге місце отримала вокальна група з П'єтроаса Марє, вокальна група 6-го класу та вокальна група 7-го класу – третє місце.

У сольній категорії перший приз отримала Біанка Бензар четвертий клас, друге місце зайняла Міхаєла Пряла, четвертий клас, на третьому місці були конкуренти Феліція Рекало і Емануель Бежеря, також у четвертому класі.

Першим призом конкурсу була погороджена і Діана Шулдак з 5-го класу.

У залі було багато батьків, які були дуже щасливі своїми дітьми.

Після конкурсу Юра Глеба, голова Тімиської філії СУРу, поздоровив учнів, які брали участь у конкурсі.

Ірина БЕВКА, кореспондент

Із тисячі і одної усмішки

Горілочка–тума не доводить до ума.

СИЛА ВОЛІ

Проходячи повз буфет, Непийпиво завжди звертався до самого себе: – Ану, друже, чи є в тебе сила волі?

І твердо йшов уперед, минаючи корчму.
– Молодець, Непийпиво! – говорив він через десять кроків. – Є в тебе сила волі!
І повертав назад – до буфету.

БАГАТА УЯВА

Приходить якось Степан до свого сусіда Івана в гості. А той скупий-прескупий був. Налив по склянці води і каже:

– Випиймо, сусіде, думаючи, що це горілка.
Випили.
Через деякий час Степан як зацідить хазяїну у вухо.
– А тепер, сусіде, думайте, що я напився.

ТВЕРДА ГАРАНТІЯ

Здибалися в буфеті два приятелі. Випили по чарці, потім по другій.

– Іване, ти мене бачиш?
– Бачу.
Налили ще, випили.
– Іване, ти мене бачиш?
– Ніби бачу.
Ще випили.
– А тепер, Іване, ти мене бачиш?
– Ні.
– І я тебе ні. Тепер пиймо сміло – чорта лисого жінки побачать!

ЯК ПРОЙТИ

Коло стовпа, тримаючись, щоб не впасти, стоїть п'яний. Дивиться, аж іде жінка. От п'яний у неї і питає:
– Жінко, ви тутешня?
– Тутешня.
То скажіть будь ласка як пройти до наступного стовпа?

ЧОГО ХОЛОДНО

Двоє п'яних лягли спати і накрилися своїми велосипедами. Згодом один сказав:
– Щось мені холодно.
– Не дивно, – зауважив другий. – У задньому колесі твого велосипеда бракує трьох спиць.

МОЛОДЦІ!

Ішли вулицею два п'яні. Аж бачать, стоїть стовп.
Давай зіпхнемо його! – каже один.
Давай.
Зняли вони пальта і почали пхати стовп. Тим часом їхні пальта хтось украв.
Згодом один, озирнувшись, сказав другому:
– А ми з тобою молодці! Так далеко стовпа відіпхнули, що й пальт не видно.

МИСЛИВСЬКІ – НІ ПЕРА, НІ ЛУСКИ...

ЗАВТРА БУДЕ 15

– Учора ти сказав, що застрелив на полюванні 5 зайців, а сьогодні вже говориш про 10...

– Але ж ти не забувай, що зайці швидко розмножуються.

СМЛИВЕЦЬ

– Одного разу мені довелося заночувати під деревом у джунглях. І, уявіть собі, лев підкрався до мене ззаду так близько, що я відчув на своїй шиї його дихання.

І що ж ви зробили?

– Підняв комір.

ПЕРЕСЛІДУЄ ВОВКА

– Куди це ти біжиш? – запитали мисливця.

– Це я за в-вовком женуся...

– А де ж він?

Та трохи в-відстав...

СЛІДИ ВЕДМЕДЯ

Два мисливці побачили сліди ведмедя.

– Іди подивись, куди він пішов, – сказав один.

– А ти?

– А я піду в протилежний бік, подивлюся, звідки він вийшов.

НЕЖИВА КАЧКА

Мисливець вихвалявся, який він стрілець. Раптом мимо пролетіла качка.

– Дивіться, що буде, – сказав він і вистрелив.

Качка летіла далі.

– Друзі, – сказав мисливець гордо.

– Ви були свідками дива. Це летить нежива качка.

ЧИ Є ТУТ РИБА?

Рано-вранці до озера прийшли рибалки. І питають дідуся, який пасе корову:

– Дідусю, а чи є в цьому озері риба?

– А де б вона поділася?

Ловили рибалки до полудня, але в жодного не клюнуло.

– Дідусю, – питають знову, – а може, тут риби нема?

– А звідки б вона тут взялася?

ЧОЛОВІК І ЖОНА – ОДНА САТАНА

ВЕСІЛЬНА ПОДОРОЖ

Молодята виїхали автомашиною у весільну подорож. Їхали з годину, і машина раптом зупинилася. У пошуках хиби обое залізли під машину і лагодили щось там довгенько. Чоловік, що проходив мимо, плеснув молодого по плечу і каже:

– Не говорячи вже про те, що на вас

дивиться двадцять пар очей, мушу звернути вашу увагу, що п'ять хвилин тому украли вашу машину.

ЯК ТРАПИЛОСЬ

Скажи мені, милий, як це трапилося, що ти в мене закохався?

– От бачиш, тепер і тебе це дивує...

ДОБРИЙ ЧОЛОВІК

Якось за обідом жінка мовила до чоловіка:

– Чоловіче, який ти в мене добрий! Я учора і сьогодні пересолила борщ, а ти – ні слова.

– Ану, поспробуй пересолити ще й завтра, побачиш, який я...

НА ПОМІЧ

Чоловік дзвонить в поліцію:

– Пршліть екіпаж на вулицю Зелену, Нр.3. Жінка б'є свого чоловіка, і це дуже нервує сусідів!

– Добре, а ви той сусід?

– Ні. Той чоловік.

ХТО ХАЗЯЇН

Набридло чоловікові бути на побігеньках у жінки. Випив, прийшов додому, гримає:

– Хто тут хазяїн?

Мовчанка.

– Хто тут хазяїн? – знову кричить чоловік. Знову ніхто не відповідає.

– Я питаю, хто тут хазяїн? – стукнув чоловік кулаком по столу.

Аж тут зайшла до хати жінка і так зацідила його по потилиці, що він аж під стіл покотився. Вилазить «хазяїн» з-під столу, мимрить під ніс:

– Уже навіть і запитати не можна...

З ЖУРБИ

Кума Ганна:

– Що ви, кумо, так швидко знову вийшли заміж?

Кума Варвара:

– Із журби, кумо, із журби. Не було з ким сваритися...

ХІБА ТО ВЕСІЛЛЯ...

Зустрілися двоє.

– Степане, де це ти пропадав? – поцікавився один.

– До міста їздив, – каже Степан. – На весіллі був.

– А де гуляли?

– Та де ж – у ресторані...

– А музики добрі були?

– Та нічого...

– То сподобалося весілля?

– Та, – з досадою махнув рукою Степан. – Ніхто не валявся, нікому носа не розквасили... Хіба ж то весілля?!

АЖ НА ТРЕТІЙ

Хвалиться сусідка кумі: – Ох і весілля ж було! Аж на третій день розійшлися...

– Хто, гості?

– Та ні. Молодий і молода.

ДЕЩО ПРО ЗИМУ

- * У листопаді зима з осінню бореться.
- * Грудень землю грудить, а хатини студить.
- * Сумний грудень і в свято, і в будень.
- * В холод кожен молод.
- * Як сніг упаде, то пастух пропаде, а як розтане, пастух устане.

Ні так, ні сяк

- * Ні риба, ні м'ясо – і в раки не годиться.
- * Ні до ліса, ні до біса.
- * Ні в тин, ні в ворота.
- * Шукала кума Юхима, а Юхим коло неї.
- * Ото ткач: нитка рветься, а він у плач.
- * Ні бе, ні ме, ні кукуріку.
- * Ні з губи мови, ні з носа вітру.

СКОРОМОВКИ

Ворона проворонила.
Пік біля кіп картоплю пропік.
Росте липа біля Пилипа.

Хитру сороку
Спіймати морока,
А на сорок сорок
Сорок морок.

Сів шпак на шпаківню,
Заспівав шпак півню:
«Ти не вмієш так, як я,
Я не вмію так, як ти».

Зібрав
Микола КУРИЛЮК

ГУМОР

***
– Тату, тебе викликають до школи, – каже Петрик батьку.
– Чого це?
– Та... за малюнки.
– Невже ти так погано малюєш?
– Та ні, не за те, що погано, а за те, що малюю я на партах.

***
– Вітаю тебе, тату! Ти найщасливіший із батьків у нашому класі.
– Ну і чим ти мене потішиш?
– Всім батькам треба буде тратити гроші на нові книжки, а тобі – ні! Я залишився на другий рік!

***
Юрко прийшов зі школи. Мати каже йому:
– Ну, давай, синку, щоденник. Подивимось, що там у тебе.
– Я не можу сьогодні його дати.
– Чому?!
– Аптека була закрита
– А до чого тут аптека?
– Як це «до чого»? Таня сказала, що сьогодні мій щоденник можна показувати тільки разом із валер'янкою.

***
– Тату, – сказав Джимі, – я маю для тебе повідомлення: завтра вранці в школі відбудуться маленькі батьківські збори учнів, батьків та вчителів.
– Що ти маєш на увазі, коли кажеш «маленькі збори»?
– Це тільки ти, я та класний керівник.

***
– Мамо, у нас така гарна вчителька! Я її так люблю!
– Я рада це чути, – відповіла мати
– Ось чому я залишаюсь в цьому класі на другий рік.

ЗАГАДКИ

Чорна корова людей поборолла, а біла підвела...
Тіть

Сиві воли усе поле злягли.

Туман

Не кінь, а біжить, не ліс, а шумить.

Річка

Сани біжать, а голоблі стоять

Річка і берези

Біле, як сорочка,
Пухнате, як квочка,
Крил не має
А гарно літає.
Що це за птиця,
Що сонця боїться?

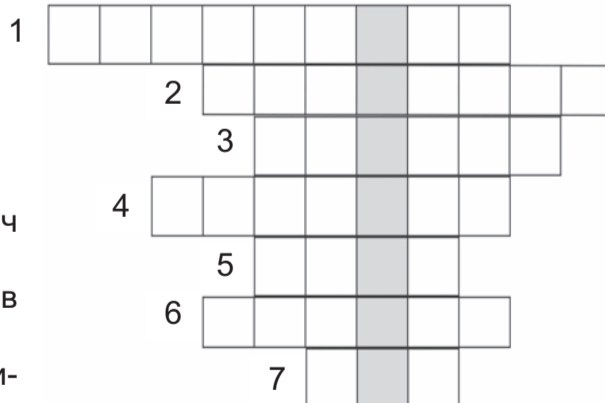
Сніг

Подав Микола КУРИЛЮК

Кросворд

Чарівні казки

1. В якій казці загублена дідом річ стала домівкою для звірів?
2. Хто запросив Лисичку до себе в гості і склав чжу в глечик?
3. Як звати козу, яка вигнала зайчика й його хатки?
4. Взимлу ляже спати дядько вуйлуватий, лиш тоді устане, як весна настає.
5. Поблизу отари ходить, на яфняток страх наводить.
6. Хто зайшов колосок?

7. Має вуса, довгий хвіст, молочко, сметану їсть.

Ключове слово – різновид казок.

(Відповідь на 15 стор.)

Все небо вкрито зірочками і одна з них - твоя.

Здоров'я всієї вашій родині, нехай Господь вас береже.

З Різдва Христовим я вітаю, бажаю миру і добра!

І білий янгол цілу скриню любові й щастя принесе!!!

***

Дивна ніч Христового Різдва
Принесла спасіння всьому світу.
Полилась мелодія жива –
Благодать Нового Заповіту.
А літа пливуть без вороття,
День сьогоднішній уже згасає.
І минуле, й наше майбуття
Сам Христос в руках Своїх тримає.
Слава Богу в небі й на землі.
Мир всім людям і благовоління.
Світло заясніло уві млі,
Що сліпих оновлює прозрінням.
Полоненим – воля і життя...
Чуєте? Син Божий народився!
Цар Царів – оце мале Дитя –
Світові у тілі об'явився.
Хай зоря Христового Різдва
Принесе у серце вам спасіння,
А свята мелодія жива
Душу сповнить радістю й хвалінням!

***

Співає небо чудову пісню
Про добру волю та мир землі.
«Хай буде слава для Бога в вишніх!» –
Лунають з неба слова святі.
Співає небо – душа радіє
І славить щиро Святе Дитя.
Прийшов на землю Христос-Месія.
Світила ясно з небес зоря.
Співає небо, а нічка тиха
Спокоєм землю все огорта.
Там, біля ясел, забудь про лихо,
Схилися низько до ніг Христа.
Співає небо. Ти чуєш, друже,
А чи співає душа твоя?
До звістки з неба не будь байдужим –
Хай сяє в серці любов Христа!

***

Іще та зірка не погасла
У світі зла, гріха, спокус,
Що освітила людям ясла,
Де був народжений Ісус.
Тоді, покликаний зорею,
Відкривши справи геть усі,
До Сина Божого в Юдею
Ішли до Бога мудреці.
Несли багаті подарунки,
А в серці – мрії золоті.
Минуть літа – і порятунку
Усі шукатимуть в Христі.
Тепер Спасителю принести
Спішу хвалу сердечну я.
А він – Розп'ятий і Воскреслий,
Над світом зіркою сія.

***

Різдвяна ніч... Чи ж передати вдасться,
Всю повноту і таємницю, і мрій,
І спогадів, і снів. А скільки щастя,
І скільки світла в сповненні надій?!
Бо це ж та ніч, в якій зоря засяла, –
Й на цілім світі нова радість стала!

***

День народження в Ісуса –
Всіх на свято запросив,
І про діток не забувся,
Чути їхні голоси.
У піснях Його віншують,
Честь і славу воздають,
Бо любов до Нього чують,
І з ім'ям Його живуть.
Ще й даруночки чудові
Не забули принести –
Кожен дав для Нього слово
Мудрим, праведним рости.

***

Яскрава зірочка на небі
Горить, горить і не згаса.
А дітвори веселий щебіт
Дзвінкий, прозорий, як роса,
До неї лине в ці хвилини –
В нім слава Господу Христу,
Що народився, як людина,
В цю ніч, воістину святу.
Горить зоря – не погасити,
Вона нагадує для всіх,
Що народився Сам Спаситель
І смерть любов'ю переміг.

Подарунок

Узимку Фрося довго хворіла. Тільки й бачила у вікно, як лапатамі сніжинки, кружляючи високо в небі, повільно опускалися на землю. Але й вони зникали, бо розгулялася хуртовина. Коли розпогодилося, Фрося почула голоси дітей, які нагортали на подвір'ї снігові кучугури. Потім гамір посилювався, бо малеча почала з тих гірок спускатися на санчатах. Фрося дуже шкодувала, що не бачить веселої дітвори, а тільки чує її захоплені верески. Дівчинка сподівалася, що на Різдво одужає й теж побіжить нагортати снігові кучугури, побачить веселкові мости, які на втіху дітям щозими будує на майдані Зимовик-чарівник. А може цього разу він збудує кришталевий палац, до якого прийдуть із лісу лисички і ведмедики, вовчики й зайчики.

Та хвороба не відступала. Фрося вже знала, що не зможе помилуватися великою ялинкою, яка виграє вогнями на сільському майдані. Вона заплющила заплакані очі й почула, як тихий голос промовив: «Прокажи молитву – і станеться». Фрося знала молитву, її навчила мама. Дівчинка проказала її слова і тихо заснула. А коли вранці прокинулася, то побачила, що на віконних шибках намальовано сотні чарівних ялинок.

– Мамо, хто це намалював такі гарні ялиночки? – скрикнула Фрося.

– Господь наш, донечко, – сказала мама. – Це тобі різдвяний подарунок від Нього!

Ісус Христос почув Фросину молитву й потішив хвору дівчинку...

(Відповідь з 14 стор.)

1. Рукавичка
2. Журавель
3. Дереза
4. Ведмідь

5. Вовк
6. Півник
7. Кім

Ключове слово –
чарівні

Святий Вечір без дверей

Наближався Святий Вечір. Хоч цілий день було ясно – сніг блищав на сонці аж очі боліли, але на під вечір насунули хмари і оповили небо. Сонце сховалося і посипав сніжок. По теплих хатах господині готували вечерю, що їм до того, що надворі холодний вітер і паде мокрий лапатий сніг? Вони собі вертяться-крутяться по хаті, веселенькі, як ті зозулі навесні, бо вечерю до Святого вечора треба обов'язково готувати з гарним настроєм, інакше їда не вдасться, а це погана прикмета.

Василина Шметелиха знала це добре, але як вона могла бути веселою, коли її Ілько

повернувся з бутини п'яний, як дранка, з порожніми бесагами і без грошей? Горе їй душі з таким «газдою» – пройдисвіт один! А до того сьогодні мусіла позичати від старої Дрімушихи півлітра олії, а хто позичає в цей день, той весь рік жебратиме – говорять старі люди. Але що мала робити бідна? Мусіла готувати пісню вечерю. А Ілько собі лежить на ліжку та стогне. Коли питає його Василина де дів гроші, то таке меле, що аж вуха в'януть.

– Пішов би хоть дров нарубати – три дни свято, а дривини ні за псом кинути!

– Га?

– Не гакай, лайдаку, бо хосна з тебе, як з пса сала!

– Забий писок, Василю', бо!..

– Бо що? Посмів би ти руку підняти на мене в моїй хаті, га? Тут нічого не є твого, окрім вошей у сорочці. Як залишив хату мій Василь небіжчик, так і стоїть, треба було мені за тебе

виходити заміж? Що ти придбав коло хати, що?.. Нічого!

– Як?!.. – заревів не своїм голосом Ілько. – А двері?!.. Двері хто купив, га?

– Сра...ся на твої двері!

– Що?! – закричав Ілько розлючений і підскочив до дверей. – Ти смієш сра...и на мої двері! Я тобі покажу!..

Суглоби захрустіли-зарипіли і в хату бурхнуло завірюхою, а Ілько побіг вулицею, як навіжений з дверима на плечах.

– Бійся Бога, чоловіче! – кинулася за ним услід Василина. – Вертайся додому, повечерямо, я й горівки купила для тебе, а ти?..

– Га? – зупинився Ілько.

– Горівки, кажу, купила, – повторює Василина.

– А не будеш більше сра...ти на мої двері?

– Не буду, Ільку, не буду!

– Так би ти знала, що твоя хата не варта ні гнилої цибулі без моїх дверей! – сказав задоволено Ілько і повернувся з дверима на плечах до хати.

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

Я знайшла у старій скрині дуже давні колядки, які і я колись колядувала. У цій справі мені допомогли мій брат Михайло і моя кузинка Марійка із Марицеї. По телефону ми почали разом колядувати і я подумала, що треба записати, аби їх не забувати.

Вже настав піст перед Рождеством Христовим і християни приготуються до свят. Газдині відшукують різні рецепти до Святого Вечора, роблять всілякі покупки, а чоловіки стараються варити горівку або самогонку, як кажуть тут у нас, з слив або з цукрових буряків. Діти починають вчитися різні колядки з допомогою родичів. Парубки шукають трубки, котрі знають грати мелодії колядок. Так всі християни чекають веселих різдвяних свят.

На столі на Святий Вечір господині кладуть 12 страв, а як не мають, то хоч 7: посередині колач, потім пшеницю піхану, галушки, пироги, гриби (печериці), рибу, біб, фасулю колочену, салат з червоного буряка, сливи, пампушки і вар з сушених яблук або яблука. Вся їда мусить бути пісна на Святий Вечір. На колач кладуть свічку запалену і як сідають вечеряти, то старший член сім'ї каже молитву «Отче наш», а потім всі сідають і вечеряють і починають колядувати в хаті. Надворі під вікнами колядують діти і дорослі а потім збираються парубки з трубками, котрі ходять до дівчат колядувати цілу ніч. Українські колядки знамениті, ми їх співаємо з цілого серця, а наша душа радіє, що можемо прославляти Сина Божого.

*«Слава Богу заспіваймо,
Честь Сину Божому,
Господеву нашому,
Поклін віддаймо».*

– Добрий вечір, пане господарю, приймає коляду?

СПОГАДИ ПРО РІЗДВЯНІ СВЯТА

– Приймаємо, приймаємо, просимо вас!
І так починали колись колядувати.

Дівчині:

*«Гой, рано й рано, рано на Різдво, гой дай Бог,
Встала дівчина, гарно си вбрала, гой дай Бог,*

*Гарно си вбрала, двір замітала, гой дай Бог,
Двір замітала, пір'я збирала,
Пір'я збирала, в рукавець клала,
З рукавця брала, віночок плела,
На головку клала, та й приміряла.
Та й приміряла і до церкви йшла.
Тобі, Марусю (або інше ім'я), на здоровячко.
Подивіться, люди, чи добре буде.
Добро, добренько і хорошенько.
На шесті, на здоров'ї!*

Другий варіант, все дівчині:

*«Гой рано й рано, рано в неділю, гой дай Боже,
Встала дівчина, файно си умила, гой дай Боже,*

*Двори замела, мнетку стелила,
Файно си убрала, по воду пішла,
Дівчат зустрічала, з добрим дощиком.
Добрий дощик йде, зазулька кує,
Зазулька кує на калинонці.
Я би калинку стяла, зазульку взяла,
Зазульку взяла, шоби уна ковала,
Шоби уна ковала, браття бужала.
Уставайте, браття, уставайте, не спіт,
Топирця биріт, у лісі ідіт,
Зелен-гілля рубайте.
Та будем на них шити, вішивати,
Вінці барвінці хорошій дівці.
Хорошій дівці, на мнє Марія (або інше ім'я).
Кугут на хаті, старости в хаті.
За цю коледку горівки скленку,
Сklenку як скленку, хоть порцієнку.
На шесті, на здоров'ї з Святим Вечером.»*

А тепер колядка хлопцеві:

*«Гой рано й рано, рано в неділю, гой дай Боже,
Ідут молодці, рано з церкви.
Гой ідут, ідут, радочку радют,
Радочку радют з першого віку.
Гой, браття, браття, не купуймо ми,
Не купуймо ми вінки на дівки,
А лиш купуймо золотий човен,
Золотий човен, угору попливем,
Красм Дунаєм, пішком кременцем,
Пішком кременцем, далеко й чути,
Далеко чути доброго пана,
Доброго пана на мнє Івана (або інше ім'я).
Вінчуємо ж ми вас у здоровію,
З Світим Вечером і з Світим Різдвом.»*

Феліція ГРИГОРАШ

Фото авторки

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОЮ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România